

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง คือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์นั้นก็เพื่อให้ได้กำลังคนที่มีคุณภาพมากเพียงพอที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สำเร็จตาม เป้าหมายที่ได้วางไว้ การพัฒนาประเทศจะสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้ขึ้นอยู่กับ คุณภาพของคนในประเทศว่าถึงระดับที่จะพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เพียงใดดังคำกล่าวที่ว่า "ประเทศจะเจริญกว่าประชาชนในประเทศนั้นไม่ได้" (นงเยาว์ กาญจนจารี 2512: 10) และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพก็คือ การศึกษา การศึกษาเป็นการเสริมความรู้ ความคิด และ ทักษะคติให้คนไทย รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมอันตนมีส่วนร่วมอยู่แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการแก้ ปัญหาและเสริมสร้างสังคมให้ดีขึ้นโดยกลมกลืนกับธรรมชาติ (คณะกรรมการวางพื้นฐาน เพื่อการปฏิรูปการศึกษา 2518: 30) นั่นคือการศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่สุดในการ พัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ ในด้านการเมือง หรือใน ด้านสังคมและวัฒนธรรมเพราะในการพัฒนาต่าง ๆ ดังกล่าวต้องอาศัยกำลังคนเป็น ปัจจัยสำคัญ (ปิ่น มาลากุล) 2518: 6) บทบาทความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนา คุณภาพของประชากรและความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้นได้เป็นที่ตระหนักและยอมรับกัน ยิ่งขึ้นทุกที่ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเร่งรัดพัฒนาประเทศย่อมมีความจำเป็นและความต้องการ อย่างยิ่งที่จะอาศัยการศึกษาเป็นหลักในการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อ อื้ออานวยต่อความ เป็นไปได้และความสำเร็จในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศตามแผนงานและเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2521: 1) ซึ่งตรงกับปรัชญาของ การบัพทศึกษาที่ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2528: 1) กล่าวไว้ว่า การบัพทศึกษา ก่อเนิเกิดขึ้นด้วยความกระหาย ใคร่รู้ ใคร่เรียน ของมนุษย์ในอันที่จะขยายพรมแดน

แห่งความรู้ ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป ผลแห่งการเพิ่มพูนความรู้นี้จะนำไปสู่ การปรับปรุงคุณภาพของมนุษย์และสังคมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ ก็มีความมุ่งหมายที่จะติดตาม ส่งเสริม และแสวงหาความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับสังคมไทย พร้อม ๆ กับการนำความรู้ไปใช้เพื่อผลิตผลทางการศึกษาที่ก้าวหน้า มีคุณธรรม ทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาวงการวิชาครูและปรับปรุงสังคมเพื่อสิ่งที่ดีกว่า

เมื่อการศึกษามีความสำคัญอย่างนี้ การศึกษาจึงได้รับการพัฒนาและสนใจ จากประชาชนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ประกอบกับสังคมเปิดโอกาสให้คนมีการ เลื่อนฐานะทางสังคมหรือยกสถานะของตนให้สูงขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ หลายวิธีและเป็น ที่ยอมรับกันว่า การได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้นเป็นวิธีที่สำคัญวิธีหนึ่งในการเลื่อนชั้น ทางสังคมและจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้คนมองการศึกษาเปลี่ยน ไปโดยเปรียบเทียบการศึกษาเสมือนใบเบิกทางหรือเครื่องมือในการหางานทำหรือเป็นสื่อ นำ ไปสู่ความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานจึงเป็นเหตุให้คนส่วนใหญ่มีความต้องการ ในการที่จะได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

การศึกษาในประเทศไทยมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการ การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการ จัดการศึกษาซึ่งได้มีการจัดหลักสูตรทุกระดับได้แก่ ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุบาลศึกษา สำหรับระดับอุดมศึกษานั้นมีทั้งระดับปริญญาตรีที่มีคณะครุศาสตร์รับผิดชอบ โดยตรงและระดับสูงกว่าปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษามีคณะครุศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย ร่วมกันรับผิดชอบ โดยมีสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ เป็นผู้ประสานงานระหว่าง 2 หน่วยงาน

บัณฑิตศึกษา หมายถึงการศึกษาที่เกิดขึ้นหลังจากที่คนเรียนเป็นบัณฑิตแล้ว ซึ่งรวมถึงหลักสูตรทุกระดับตั้งแต่หลักสูตรหลังจากการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตแล้วเป็น ต้นไปจนถึงการศึกษาหลังปริญญาเอก (วิจิตร ศรีสอาน 2525: 6-8)

ประชุมสุข อาชวอรุณ (2525: 48-59) ใช้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาว่าการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกนั้นแตกต่างจากระดับ ปริญญาตรีที่สำคัญคือในหลักสูตรและการสอนไม่ควรจะมีวิชาภาควิทยาการทั่วไป คงเหลือ อยู่ส่วนเดียวคือ วิชาชีพที่เป็นวิชาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาและเป็นความเชี่ยวชาญ ที่สูงพอที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขานั้น ๆ ได้

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าสาขาวิชาการศึกษาในประเทศไทยได้มีการพัฒนา และเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก สืบเนื่องมาจากการจัดการศึกษาตามสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดการสอนทุกระดับตั้งแต่ระดับ อนุบาลจนถึงปริญญาเอก ในโครงการผลิตบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ตามโครงการพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนการศึกษาในระยะที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานอธิการบดี, กองแผนงาน 2523: 126-145) ได้ระบุนโยบายประสงค์ในโครงการไว้เพื่อขยายปริมาณการผลิตบัณฑิตทางครุศาสตร์ในระดับ สูงกว่าปริญญาตรีและเพิ่มคุณภาพในการผลิตบัณฑิตทางครุศาสตร์ทุกระดับ โดยมีเป้าหมาย ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโทบัณฑิตในช่วงปีการศึกษา 2524-2529 คือจะมีจำนวน มหาบัณฑิต 288, 300, 356, 388, 400 และ 404 คน ตามลำดับ ในด้านจำนวน นิสิตระดับมหาบัณฑิตจาก 716 คน ในปีการศึกษา 2523 เพิ่มเป็น 1,020 คนใน ปีการศึกษา 2529 ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของจำนวนนิสิตไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนิสิตมหาบัณฑิตที่คาดว่าจะอยู่ในสังกัด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2524-2529

ปีการศึกษา	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529
จำนวนนิสิต							
รับเข้าใหม่	360	375	445	460	500	505	515
ชั้นปีที่ 1	360	375	445	460	500	505	515
ชั้นปีที่ 2	355	360	375	445	460	500	505
รวม	715	735	820	905	960	1,005	1,020

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนนิสิตที่คาดว่าจะรับเข้าศึกษากับจำนวนที่มา สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระยะ 2 ปีที่ผ่านมาปรากฏได้ดังต่อไปนี้

ในปีการศึกษา 2527 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2527: 5)

จำนวนสาขาวิชาที่เปิดรับนิสิต 19 สาขา
 จำนวนนิสิตที่คาดว่าจะรับ 395 คน
 จำนวนคนที่มาสมัครสอบทั้งหมด 3,609 คน

ในปีการศึกษา 2528 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2528: 4)

จำนวนสาขาวิชาที่เปิดรับนิสิต	22 สาขา
จำนวนนิสิตที่คาดว่าจะรับ	427 คน
จำนวนคนที่มาสมัครสอบทั้งหมด	3,629 คน

ในปีการศึกษา 2529 ตามประกาศรับสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น สำหรับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์จะเปิดรับนิสิตในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตจำนวน 24 สาขาวิชา และมีจำนวนนิสิตที่คาดว่าจะรับทั้งหมด 515 คน

จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาทั้งจากแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนการศึกษาระยะที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 และจากการดำเนินการจริงของบัณฑิตวิทยาลัยในส่วนของบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์นั้นจะพบว่า มีจำนวนคนที่มาสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะครุศาสตร์ มีความพร้อมมากกว่าสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ซึ่งจะสังเกตได้จาก การพัฒนาของคณะตามลำดับมา จำนวนคณาจารย์ คุณวุฒิของอาจารย์และอื่น ๆ

การที่มีผู้มาสมัครสอบคัดเลือกและศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์เป็นจำนวนมากนั้นน่าจะมีมูลเหตุปัจจัยบางประการเพราะพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญสองประการคือ แรงจูงใจ (Motive) และ ความสามารถ (Ability) หรืออาจจะกล่าวได้ว่าแรงจูงใจและความสามารถเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์อย่างสำคัญ และแรงจูงใจของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความต้องการอันเป็นผลมาจากสภาพทางกาย (Physical Conditions) และสภาพของสังคม (Social Condition) (เสริมศักดิ์ วิชาลากรณ์ 2521: 224-227)

ความต้องการของมนุษย์นั้นมีหลายอย่าง แต่จะมีความต้องการที่จำเป็นของมนุษย์ที่สามารถจัดประเภทได้คือ ความต้องการจำเป็นทางชีววิทยา (Biological Needs) ความต้องการจำเป็นทางสังคม (Sociological Needs) และ ความต้องการจำเป็นทางจิตวิทยา (Psychological Needs) ซึ่งความต้องการจำเป็นของมนุษย์เหล่านี้ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ คนที่รู้ว่า ความต้องการจำเป็นในชีวิตของคนบางอย่างขาดหายไป คน ๆ นั้นก็อาจแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา บางคนอาจจะดิ้นรนชวนขายหาหนทางบำบัดหรือชดเชยความต้องการ

จำเป็นที่ขาดหายไปนั้น(ชุกา จิตพิทักษ์ 2525: 31-41) ในธรรมชาติของคนนั้น ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่มาสโลว์ (A.H. Maslow) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจอันสำคัญของมนุษย์คือ ความต้องการ (Needs) และได้มีสมมุติฐานเกี่ยวกับ ความต้องการและพฤติกรรมของมนุษย์ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด ในขณะที่ ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอื่นจะเข้าแทนที่และไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของ พฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นเป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับชั้นตามลำดับความสำคัญกล่าวคือเมื่อ ความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้อง ให้มีการตอบสนองทันที (Herbert B Hicks 1967:234-240)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ความต้องการเป็นแรงจูงใจอันสำคัญของมนุษย์ที่จะ ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมหรือกระทำต่าง ๆ ออกมา อาจสรุปได้ว่าแรงจูงใจคือ ภาวะที่ถูกกระตุ้นโดยความต้องการซึ่งจะมาเร้าหรือชักนำให้อันตรียทำพฤติกรรมเพื่อให้ ได้สิ่งที่ต้องการและควบคุมทิศทางของพฤติกรรมให้ไปสู่จุดหมายปลายทางและเมื่อจุดหมาย ปลายทางทำให้อันตรียได้รับความพอใจ พฤติกรรมนั้นก็สิ้นสุด แรงจูงใจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (ปติพันธ์ อปรมัย 2518: 110)

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึงสิ่งที่มีอยู่ใน ตัวบุคคลที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอันพึงปรารถนา เช่นพฤติกรรมของนิสิตที่ได้ เข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก แรงจูงใจภายในได้แก่
 - 1.1 ความสนใจพิเศษ (special interest)
 - 1.2 ความต้องการ (needs)
 - 1.3 เจตคติ (attitude)
2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึงแรงจูงใจอัน เกิดจากสิ่งล่อใจ (incentives) ภายนอกมากระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำ พฤติกรรมอันพึงปรารถนา แรงจูงใจภายนอกได้แก่
 - 2.1 เป้าหมาย (goals)
 - 2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า (knowledge of progress)
 - 2.3 สิ่งล่อใจ (incentives)

สำหรับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ ก็เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในสังคมซึ่ง ไททอร์ย์ ลินลาร์ตัน (2525: 27-29) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสถาบันการศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคมว่า สถาบันการศึกษาย่อมมีองค์ประกอบเฉพาะของตนเองซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของสถาบัน องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบเสริม นอกจากนี้ องค์ประกอบทั้งสามนี้แล้วยังมีกระบวนการต่าง ๆ ภายในสถาบันเพื่อให้เกิดการดำเนินการของสถาบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กระบวนการบริหาร กระบวนการการเรียน การสอน รวมทั้งบทบาทของสถาบันที่มีต่อสังคม

องค์ประกอบหลัก เป็นองค์ประกอบที่ขาดมิได้ในการดำเนินการการศึกษา ได้แก่

1. หลักสูตร
2. ผู้เรียน
3. ผู้สอน

องค์ประกอบเสริม เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การดำเนินการการศึกษาเป็นไปได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น อุปกรณ์ อาคารสถานที่ การเงิน ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ธุรการ ปรินซิพัล ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมให้การศึกษาเป็นไปได้อย่างดี แต่อาจจะไม่ดีเท่าที่ควร

ในปีการศึกษา 2529 บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโทบัณฑิตทั้งหมด 24 สาขาวิชา คือ พื้นฐานการศึกษา ศึกษาศาสตร์ สถิติการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียน ประถมศึกษา ศิลปศึกษา การศึกษาปฐมวัย การสอนภาษาไทย การสอนภาษาอังกฤษ การสอนสังคมศึกษา การศึกษาคณิตศาสตร์ การศึกษาวิทยาศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา บริหารการศึกษา นิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการปรึกษา จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการ โสภศาสตร์ศึกษา การบริหารการพยาบาล และ อุดมศึกษา โดยคาดว่าจำนวนนิสิตที่จะรับได้ทั้งหมดประมาณ 515 คน และมีจำนวนผู้มาสมัครสอบทั้งหมด 3,515 คน จะเห็นได้ว่าจำนวนสาขาวิชาและจำนวนนิสิตที่คาดว่าจะรับได้มีจำนวนมากซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของคณะครุศาสตร์ที่ว่า "...ขยายปริมาณงานผลิตบัณฑิตทางครุศาสตร์ในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และเพิ่มคุณภาพในการผลิตบัณฑิตทางครุศาสตร์ทุกระดับ" (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานอธิการบดี, กองแผนงาน 2523: 126-145) เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาในส่วนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ บรรลุจุดมุ่งหมายของการบัณฑิตศึกษาที่จะส่งเสริมแสวงหาและบุกเบิกความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับสังคมไทยพร้อมกับนำความรู้ มีคุณธรรม ทนสมิธ

สามารถประยุกต์ใช้ความรู้พัฒนาการศึกษา เพื่อปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้นที่คิดว่า (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2523: 88-89) ประกอบกับการศึกษาได้กลายเป็นเครื่องมือหรือใบเบิกทางในการหางานทำ หรือเป็นสื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานหรือเพื่อเลื่อนฐานะทางสังคม จึงทำให้คนมีความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก สำหรับนิสิตบัณฑิตศึกษานั้นเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตมาแล้วและส่วนใหญ่ก็มีงานทำมาก่อนที่จะเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกโดยส่วนมากทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลเป็นอาจารย์ในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และโรงเรียนมัธยมศึกษา มาแล้ว 1-5 ปี (นันทนา รัตนธาดา 2526: 117) นิสิตที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกอาจจะมีสาเหตุมาจากการได้รับแรงกระตุ้นหรือสิ่งล่อใจภายนอก หรือเนื่องมาจากนิสิตมีความสนใจเป็นพิเศษที่จะเรียนจริง ๆ กล่าวคือนิสิตมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกเป็นเหตุกระตุ้นให้นิสิตเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก และผู้วิจัยก็ไม่พบว่าผู้เคยศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกมาก่อนเลย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ โดยจะศึกษาวิจัยในแนวของสถาบันการศึกษาซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบเสริม ซึ่งได้แก่ หลักสูตรหรือสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน บทบาทของสถาบัน และอื่น ๆ จากผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจที่นิสิตบัณฑิตศึกษาเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกและความแตกต่างกันของแรงจูงใจของนิสิตที่มีสถานภาพส่วนตัวต่างกันตลอดจนทำให้ทราบถึงแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเข้าศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่จะผลิตและสร้างมหาบัณฑิตให้มีคุณภาพสมกับคำกล่าวที่ว่า "...ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับนี้จะออกไปเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคม เป็นนักวิชาการที่จัดจ้าน เป็นนักแสวงหาข้อมูล เป็นนักคิด และเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงในข้อมูลต่าง ๆ" (สุมน อมรวิวัฒน์ 2525: 1)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปที่จะศึกษาแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในค่านต่าง ๆ ที่มีสถานภาพส่วนตัวต่างกันในด้าน เพศ ระยะเวลาหลังจากที่นิสิตสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต ประสบการณ์ในการทำงาน สถาบันการศึกษาที่นิสิตได้เรียนสำเร็จระดับปริญญาโทบัณฑิต และสถานภาพการมีงานทำ

3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในค่านต่าง ๆ ของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน

4. เพื่อวิเคราะห์ตัวประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ซึ่งเป็นนิสิตเข้ามาศึกษาใหม่ทำให้สามารถสอบถามถึงแรงจูงใจของนิสิตได้ดีกว่าและตรงกับสภาพความเป็นจริงมากกว่านิสิตชั้นปีอื่น ๆ เพราะนิสิตเพิ่งจะได้รับคำตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ และยังไม่ได้รับประสบการณ์การเรียนการสอนโดยตรง กลุ่มตัวอย่างนี้ไม่รวมถึงบุคคลที่มาสมัครสอบคัดเลือกแล้วสอบคัดเลือกไม่ได้และพวกที่สอบได้แล้วไม่ไ้ลงทะเบียนเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในค่านต่อไปนี้

2.1 ความมุ่งหมายทางการศึกษาของนิสิต

2.2 เหตุผลส่วนตัวของนิสิต

2.3 หลักสูตรหรือสาขาวิชา

2.4 บทบาทของคณะหรือมหาวิทยาลัย

2.5 อาจารย์ผู้สอน

2.6 ค่านทั่วไป

3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาตามตัวแปรดังนี้ คือ เพศ ระยะเวลาหลังจากที่นิสิตสำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะแผนกเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สถาบันการศึกษาที่นิสิตได้เรียนสำเร็จระดับปริญญาบัณฑิต ประสบการณ์ในการทำงาน และ สถานภาพการมีงานทำ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลที่ผู้ตอบได้ตอบและให้สัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจและตรงตามสภาพความเป็นจริง
2. การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างในวันเวลาที่ต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
3. คณะแผนกเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรปริญญาบัณฑิตของนิสิตบัณฑิตศึกษาจากทุกสถาบันถือว่ามีมาตรฐานที่ไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

มูลเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจ (Motives) หมายถึง เหตุผลหรืออิทธิพลต่าง ๆ ที่เป็นแรงกระตุ้นหรือแรงผลักดันให้นิสิตบัณฑิตศึกษาเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งพิจารณาแรงจูงใจในด้าน ความมุ่งหมายทางการศึกษาของนิสิต เหตุผลส่วนตัวของนิสิต หลักสูตรหรือสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน บทบาทของคณะหรือมหาวิทยาลัย และ ด้านทั่วไป

นิสิต หมายถึง นิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังทะเบียนเรียนในภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529

การเข้าศึกษา หมายถึง การที่นิสิตได้ลงทะเบียนเรียนเป็นนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529

บัณฑิตวิทยาลัย หมายถึง บัณฑิตวิทยาลัย แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะเวลาหลังจากที่นิสิตสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หมายถึง

จำนวนปีที่นิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตมาก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ มากกว่า 3 ปี ใ้แก่ผู้ที่เรียนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนปีการศึกษา 2526 และ ไม่เกิน 3 ปี ใ้แก่ผู้ที่เรียนสำเร็จระดับปริญญาบัณฑิตตั้งแต่

ปีการศึกษา 2526 เป็นต้นมา

สถาบันการศึกษาที่นิสิตได้เรียนสำเร็จระดับปริญญาบัณฑิต หมายถึง สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ และ เอกชนที่นิตยภัณฑศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักการศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สถาบันการศึกษาในส่วนกลาง และสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค

คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรปริญญาบัณฑิต (Cumulative Grade Point Average) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตแต่ละคนที่ได้รับตลอดหลักสูตรปริญญาบัณฑิตซึ่งใช้เป็นหลักฐานอย่างหนึ่งในการสอบคัดเลือกและเป็นคะแนนที่ปรากฏอยู่ในใบรับรองผลการเรียน (Transcript) แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ คะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 3.00 เรียกว่าผู้มีระดับคะแนนปานกลาง และ คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป เรียกว่าผู้มีระดับคะแนนสูง ในระบบคะแนน 4 แต้ม

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติงานก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ ได้แก่ ผู้ที่มีงานทำหรือเคยทำงานประจำมาแล้วทั้งนี้รวมถึงผู้ที่ในระหว่างเรียนระดับปริญญาบัณฑิตมีงานทำหรือเคยทำงานประจำพร้อมกันไปด้วย และ ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ ได้แก่ ผู้ที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตแล้วไม่ได้ทำงานหรือไม่เคยทำงาน

สถานภาพการมีงานทำ หมายถึง สถานภาพการมีงานทำของนิสิตก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต แบ่งเป็น 2 สถานภาพ คือ มีงานทำ และ ไม่มีงานทำ

ภาควิชา หมายถึง ภาควิชาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มี 13 ภาควิชา ได้แก่ จิตวิทยา บริหารการศึกษา อุดมศึกษา ประถมศึกษา พยาบาลศึกษา พลศึกษา โสตทัศนศึกษา ศิลปศึกษา วิจัยการศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียน สารัตถศึกษา มัธยมศึกษา(มนุษย์-สังคม) ประกอบด้วย สาขาวิชา การสอนภาษาไทย การสอนภาษาอังกฤษ การสอนสังคมศึกษา และ ภาควิชา มัธยมศึกษา (วิทย์-คณิต) ประกอบด้วย สาขาวิชา การศึกษาวิทยาศาสตร์ และ การศึกษาคณิตศาสตร์

ตัวแปร (Variable) หมายถึง ข้อความหรือประโยคที่มีเนื้อความที่เป็นแรงจูงใจของนิสิตต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวประกอบ (Factor) หมายถึง กลุ่มของตัวแปรที่บรรยายถึงแรงจูงใจของนิสิตที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความมุ่งหมายทางการศึกษาของนิสิต หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่หวังจะได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

เหตุผลส่วนตัวของนิสิต หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่กระตุ้นหรือเป็นแรงผลักดันให้นิสิตเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปเพื่อผลประโยชน์ที่นิสิตพึงจะได้รับจากการศึกษาต่อขั้น

หลักสูตรหรือสาขาวิชา หมายถึง หลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาโทบัณฑิต ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของคณะหรือมหาวิทยาลัย หมายถึง ผลงาน หน้าที่ หรือ ชื่อเสียงของคณะครุศาสตร์หรือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีส่วนช่วยและสนับสนุนต่อการพัฒนาการศึกษา สังคม ประเทศชาติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์หรือบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอนในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แรงจูงใจด้านทั่วไป หมายถึง แรงจูงใจอื่นที่ทำให้นิสิตเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ เช่น ผู้อุปการ- ความต้องการของหน่วยงาน ค่าเล่าเรียน การเดินทาง ความรู้ความสามารถของนิสิต ความพร้อมในการจัดการศึกษา บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

ผลตอบแทนที่ได้รับ หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรมและหรือรูปธรรมที่นิสิตคาดว่าตนเองจะได้รับจากบุคคลอื่นหรือสังคมหลังจากที่ตนได้รับการศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต เช่น เงินเดือน ตำแหน่งหน้าที่การงาน ชื่อเสียง

งานประจำของนิสิต หมายถึง งานหรือตำแหน่งหน้าที่การงานของนิสิตที่ได้ปฏิบัติและรับผิดชอบโดยตรงเป็นประจำอยู่แล้ว

งานที่นิสิตต้องการ หมายถึง งานหรือตำแหน่งหน้าที่การงานที่นิสิตต้องการจะปฏิบัติและรับผิดชอบโดยตรงต่องานนั้น ๆ

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ทราบถึงแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีสถานภาพส่วนตัวต่างกันพร้อมทั้งทราบถึงแรงจูงใจที่สำคัญด้วย ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนที่จะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต และเป็นแนวทางให้นิสิตศึกษาได้ปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ. และมีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย